

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 15/08-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti PaedDr. I. B. a maloletej I. Š., zastúpenej zástupkyňou PaedDr. I. B., obe bytom K., právne zastúpených advokátkou JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., pre namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 326/05 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo PaedDr. I. B. a maloletej I. Š., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 326/05 p o r u š e n é b o l o .

2. PaedDr. I. B. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Maloletej I. Š. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiatšesťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý uhradiť PaedDr. I. B. a maloletej I. Š., trovy právneho zastúpenia v sume 18 656 Sk (slovom osemnásťtisícšesťdesiatšesť slovenských korún) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. I. R., Advokátska kancelária, K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti PaedDr. I. B. a maloletej I. Š., vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 15/08-17 zo 16. januára 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť PaedDr. I. B. (ďalej len „sťažovateľka v 1. rade“) a maloletej I. Š. (ďalej len „sťažovateľka v 2. rade“, spolu ďalej len „sťažovateľky“), v časti, ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 326/05.

Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval 13. februára 2008 okresný súd, aby sa k sťažnosti vyjadril. Predseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. 1Spr V/108/2008 zo 7. marca 2008 doručenom ústavnému súdu 13. marca 2008 uviedol:

„Sťažovateľka v 2. rade, podala na tunajšom súde dňa 8.12.2005 návrh na zverenie maloletej I. Š. do predosvojiteľskej starostlivosti a návrh bol zapísaný pod sp. zn. 22P 326/2005.

Uznesením súdu zo dňa 21.12.2005 bol maloletej ustanovený kolízny opatrovník, ktorému bol zároveň doručený návrh a výzva na prešetrenie pomerov na strane mal. dieťaťa so žiadosťou o podanie písomnej správy v lehote 15 dní, toto uznesenie bolo zároveň doručené aj navrhovateľke spolu s procesnými poučeniami. Navrhovateľka tieto listiny prevzala dňa 6.2.2006.

Kolízny opatrovník podal písomné vyjadrenie dňa 20.4.2006.

Dňa 13.9.2006 bol súdu zo strany navrhovateľky doručený návrh na zmenu pôvodného návrhu na predosvojiteľskú starostlivosť na návrh o osvojenie.

Uznesením súdu zo dňa 15.12.2006 došlo k spojeniu konania vedeného pod sp. zn. 21P 339/2005 (konanie o návrhu na vydanie osvojiteľnosti, ktorý podal Úrad práce, soc. Vecí a rodiny Košice dňa 8.12.2005) s konaním pod sp. zn. 22P 326/2005. Toto uznesenie bolo doručované navrhovateľke a kolíznemu opatrovníkovi. Navrhovateľka uznesenie prevzala dňa 12.1.2007.

Dňa 6.3.2007 sudkyňa vytýčila vo veci pojednávanie na 22. mája 2007 a na tomto pojednávaní rozhodla o osvojení mal. sťažovateľky v 1. rade, sťažovateľkou v 2. rade. Na tomto pojednávaní sa účastníci konania vzdali práva na podanie odvolania, takže rozsudok súdu nadobudol právoplatnosť jeho doručením dňa 11.6.2007.

V spise Okresného súdu Košice I sp. zn. 22P 326/2005, proti ktorému sťažnosť smeruje, neboli vykonané také úkony, na ktoré poukazuje sťažnosť sťažovateľiek (postúpenie veci Okresnému súdu Košice II, nesúhlas Okresného súdu Košice II s postúpením veci a rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach o príslušnosti súdu).

Celé konanie pred okresným súdom Košice I trvalo 15 mesiacov a 14 dní, pričom súd od 8.12.2005 do 13.9.2006 konal o návrhu na zverenie maloletej do predosvojiteľskej starostlivosti a až na základe návrhu navrhovateľky, od 13.9.2006 o návrhu na osvojenie maloletej. Takáto dĺžka konania súdu bola primeraná vzhľadom na počet vecí, ktoré

sudkyňa prejednávala a rozhodovala vo svojom senáte v tomto období a primeraná je aj dĺžke konania o osvojení, ktorá je upravená v § 181 ods. 5 O.s.p. a ukladá konanie rozhodnúť bez zbytočného odkladu najneskôr do 1 roka od podania návrhu na osvojenie. Som toho názoru, že v konaní k žiadnym preťahom nedošlo. ...

Zároveň z písomného podania sťažovateľiek na Ústavný súd SR je zrejmé, že sťažnosť bola podaná 23.5.2005, teda v deň, keď Okresný súd Košice I v konaní 22P 326/2005 meritórne rozhodol v prospech sťažovateľiek, čím odstránil akúkoľvek právnu neistotu na ich strane.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a zistený skutkový stav navrhujem Ústavnému súdu SR nepriznať sťažovateľkám finančné zadosťučinenie.“

V závere svojho vyjadrenia predseda okresného súdu súhlasil, aby ústavný súd prerokoval sťažnosť bez nariadenia pojednávania.

Ústavný súd zo súvisiaceho súdneho spisu zistil rovnaké skutočnosti, ako vo svojom vyjadrení uviedla predsedníčka okresného súdu. Ďalej ústavný súd zo súvisiaceho súdneho spisu zistil, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice podal 8. decembra 2005 na okresnom súde návrh na vydanie rozhodnutia o osvojiteľnosti maloletej sťažovateľky v 2. rade narodenej 2. novembra 2005, keďže matka 4. novembra 2005 dala prívolenie na osvojenie dieťaťa bez vzťahu k určitým osvojiteľom. Konanie bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 21 P 339/05. Okresný súd uznesením z 19. decembra 2005 ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice za opatrovníka maloletej sťažovateľke v 2. rade a vyzval ho a matku maloletej sťažovateľky v 2. rade, aby sa k návrhu vyjadrili. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice podal na okresnom súde 2. januára 2006 vyjadrenie vo veci, v ktorom uviedol, že maloletá sťažovateľka v 2. rade bola uznesením okresného súdu o predbežnom opatrení sp. zn. 21 P 317/05 z 22. novembra 2005 zverená do náhradnej osobnej starostlivosti sťažovateľky v 1. rade, ktorá má záujem o jej osvojenie, a vzhľadom na skutočnosť, že súhlas rodičov na osvojenie nie je potrebný, pretože matka dala súhlas vopred bez vzťahu k určitým osvojiteľom a otec maloletej sťažovateľky v 2. rade v rodnom liste nie je uvedený, sú splnené podmienky osvojenia. Okresný súd uznesením č. k. 22 P 326/05-15 z 15. decembra 2006 spojil konanie vedené pod sp. zn. 21 P 339/05

s konaním vedeným pod sp. zn. 22 P 326/05 na spoločné konanie, ďalej vedené pod sp. zn. 22 P 326/05.

Právna zástupkyňa sťažovateliek v stanovisku z 1. apríla 2008, ktorým reagovala na vyjadrenie okresného súdu, okrem iného uviedla: „Okresný súd Košice I nespochybňuje vo svojom vyjadrení skutočnosť, že sťažovateľka v 1. rade podala už 8.12.2005 žiadosť o zverenie sťažovateľky v 2. rade do predosvojiteľskej starostlivosti. Toto konanie bolo od samého počiatku vedené na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 22 P 326/2005.

Ako vyplýva zo v sťažnosti citovaného ustanovenia § 176 ods. 4 OSP – o zverení dieťaťa do starostlivosti budúceho osvojiteľa súd rozhodne bez zbytočného odkladu, najneskôr do 3 mesiacov od podania takéhoto návrhu.

Ako však vyplýva z obsahu sťažnosti, aj z obsahu vyjadrenia Okresného súdu Košice I, súd o tomto návrhu sťažovateľky v 1. rade nerozhodol ani do 15.12.2006, kedy došlo k spojeniu konania o návrhu sťažovateľky v 1. rade podaného 8.12.2005, ani do 23.5.2007, kedy súd rozhodol o osvojení navrhovateľky v 2. rade sťažovateľkou v 1. rade.“

Právna zástupkyňa súčasne oznámila, že sťažovateľky súhlasia s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľky sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o osvojiteľnosti, zverenie maloletej do predosvojiteľskej starostlivosti a konanie o osvojení. Ústavný súd vychádzajúc z dĺžky konania a jeho priebehu konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali priebeh konania jeho zložitosťou.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľky prispeli k zbytočným priet'ahom v konaní.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu označených práv, ústavný súd zistil, že okresný súd bol v určitých obdobiach nečinný, pričom plynulému prerokovaniu danej veci nebránila žiadna zákonná prekážka.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého konania je zverenie maloletej sťažovateľky v 2. rade do predosvojiteľskej starostlivosti, po zmene návrhu na začatie konania z 13. septembra 2006 konanie o osvojení a konanie o osvojiteľnosti, t. j. vecí, ktorých povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 OSP) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

K postupu okresného súdu v konaní o osvojiteľnosti maloletej sťažovateľky v 2. rade vedenom pod sp. zn. 22 P 326/05 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 21 P 339/05)

Podľa § 180a ods. 1 OSP ak súd zistí, že sú splnené predpoklady na osvojenie podľa osobitného predpisu, môže začať aj bez návrhu konanie o osvojiteľnosti.

Podľa § 180a ods. 2 prvej vety OSP účastníkmi konania sú dieťa a jeho rodičia.

Podľa § 180a ods. 6 OSP v znení účinnom do 30. júna 2007 o osvojiteľnosti rozhodne súd bez zbytočného odkladu, najneskôr do troch mesiacov odo dňa začatia konania. Túto lehotu možno predĺžiť najviac o tri mesiace, ak rozhodnutiu súdu bránia vážne dôvody a objektívne príčiny.

Podľa § 102 ods. 1 písm. c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zákonov (ďalej len „zákon o rodine“) na osvojenie nie je potrebný súhlas rodičov osvojovaného maloletého dieťaťa ani súhlas maloletého rodiča maloletého dieťaťa, ak dajú súhlas na osvojenie vopred bez vzťahu k určitým osvojiteľom.

Podľa § 102 ods. 4 zákona o rodine o splnení podmienok osvojiteľnosti maloletého dieťaťa uvedených v odseku 1 rozhoduje súd na návrh orgánu sociálnoprávnej ochrany alebo aj bez návrhu.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 326/05 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 21 P 339/05) o osvojiteľnosti maloletej sťažovateľky v 2. rade, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd svojím postupom v namietanom konaní porušil základné právo sťažovateľky v 2. rade na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Napriek skutočnosti, že návrh na rozhodnutie o osvojiteľnosti maloletej sťažovateľky v 2. rade podal úrad práce, sociálnych vecí a rodiny 8. decembra 2005, okresný súd o tomto návrhu nerozhodol v zákonnej lehote, ani nerozhodol o predĺžení uvedenej lehoty v zmysle

§ 180a ods. 6 OSP, podľa ktorého ustanovenia mal okresný súd zákonnú povinnosť rozhodnúť o osvojiteľnosti bez zbytočného odkladu, najneskôr do troch mesiacov odo dňa začatia konania, pričom túto lehotu mohol predĺžiť najviac o tri mesiace, ak rozhodnutiu súdu bránia vážne dôvody a objektívne príčiny. Ústavný súd zohľadnil pri svojom rozhodovaní aj tú skutočnosť, že súhlas rodičov na osvojenie maloletej sťažovateľky v 2. rade nebol potrebný, pretože svoj súhlas na osvojenie dali vopred bez vzťahu k určitým osvojiteľom pred orgánom sociálnoprávnej ochrany deti, pričom o tejto skutočnosti bol okresný súd informovaný, keďže prílohou návrhu na vydanie rozhodnutia o osvojiteľnosti bolo aj vyhlásenie matky o privolení na osvojenie dieťaťa zo 4. novembra 2005. Okresnému súdu vzhľadom na uvedené nebránila žiadna skutočnosť, aby o návrhu rozhodol bez zbytočného odkladu, resp. v zákonom ustanovenej lehote. Ústavný súd ďalej poukazuje na skutočnosť, že okresný súd napriek zákonnej povinnosti rozhodnúť o osvojiteľnosti sťažovateľky v 2. rade (§ 180a ods. 6 OSP), túto povinnosť nesplnil a o osvojiteľnosti sťažovateľky v 2. rade ani nerozhodol. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaným konaním zo súvisiaceho súdneho spisu zistil, že okresný súd bol nečinný v období od 2. januára 2006, keď Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice doručil svoje vyjadrenie vo veci, do 15. decembra 2006, keď okresný súd uznesením rozhodol o spojení konania vedeného pod sp. zn. 21 P 339/05 o osvojiteľnosti maloletej sťažovateľky v 2. rade s konaním vedeným pod sp. zn. 22 P 326/05 o zverení maloletej sťažovateľky v 2. rade do predosvojiteľskej starostlivosti a o jej osvojení na spoločné konanie, ktoré bolo ďalej vedené pod sp. zn. 22 P 326/05. Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu ústavný súd vyhodnotil ako obdobie, v ktorom dochádzalo k zbytočným priesťahom v konaní, a v konečnom dôsledku k porušeniu základného práva sťažovateľky v 2. rade zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. K porušeniu označených práv sťažovateľky v 1. rade v posudzovanom konaní okresného súdu o osvojiteľnosti sťažovateľky v 2. rade nedošlo, pretože v zmysle ustanovenia § 180a ods. 2 prvej vety OSP nebola účastníkom uvedeného konania.

K postupu okresného súdu v konaní o zverenie maloletej do predosvojiteľskej starostlivosti a o osvojenie vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 22 P 326/05

Podľa § 103 ods. 1 zákona o rodine pred rozhodnutím súdu o osvojení musí byť maloleté dieťa najmenej po dobu deviatich mesiacov v starostlivosti budúceho osvojiteľa. Náklady spojené s predosvojiteľskou starostlivosťou uhrádza budúci osvojiteľ.

Podľa § 103 ods. 2 zákona o rodine o zverení maloletého dieťaťa do starostlivosti budúcich osvojiteľov podľa odseku 1 rozhodne na návrh budúceho osvojiteľa súd; ustanovenia § 101 a 102 sa použijú primerane.

Podľa § 103 ods. 3 zákona o rodine ak sa pestún rozhodne osvojiť maloleté dieťa, ktoré mu bolo zverené do pestúnskej starostlivosti, nevyžaduje sa, aby pred rozhodnutím súdu o osvojení bolo maloleté dieťa v starostlivosti pestúna podľa odseku 1, ak pestúnska starostlivosť trvala aspoň po túto dobu. Rovnako sa postupuje aj v prípade, že maloleté dieťa chce osvojiť osoba, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, alebo poručník, ktorý sa o maloleté dieťa osobne stará.

Podľa § 176 ods. 4 OSP ak sú splnené všetky náležitosti návrhu na začatie konania o zverení dieťaťa do starostlivosti budúceho osvojiteľa, súd rozhodne bez zbytočného odkladu najneskôr do troch mesiacov od podania takého návrhu; inak do troch mesiacov odo dňa, keď bol návrh doplnený alebo opravený.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 326/05 o zverenie maloletej sťažovateľky v 2. rade do predosvojiteľskej starostlivosti sťažovateľky v 1. rade a po zmene návrhu na začatie konania z 13. septembra 2006 o jej osvojení, ústavný súd zo súvisiaceho súdneho spisu zistil nečinnosť okresného súdu v období od 20. apríla 2006, keď kolízny opatrovník doručil okresnému súdu písomné vyjadrenie, do 13. septembra 2006, keď sťažovateľka v 1. rade doručila okresnému súdu návrh na zmenu pôvodného návrhu na osvojenie sťažovateľky v 2. rade. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol nečinný, a to napriek skutočnosti, že v zmysle ustanovenia § 176 ods. 4 OSP mal povinnosť rozhodnúť o zverení maloletej sťažovateľky v 2. rade do predosvojiteľskej starostlivosti sťažovateľky v 1. rade bez zbytočného odkladu,

najneskôr do troch mesiacov od podania takého návrhu (podaný 8. decembra 2005). Ústavný súd zistil nečinnosť okresného súdu aj v nasledujúcom období po 13. septembri 2006, a to až do 6. marca 2007, keď okresný súd nariadil termín pojednávania vo veci na 22. máj 2007. V uvedenom období okresný súd okrem jednoduchého procesného úkonu (uznesenie, ktorým spojil konanie o osvojiteľnosti maloletej sťažovateľky v 2. rade s konaním o jej osvojení sťažovateľkou v 1. rade na spoločné konanie) nevykonal vo veci iný procesný úkon, ktorý by viedol k meritórnemu rozhodnutiu a v konečnom dôsledku k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľiek. Napriek skutočnosti, že sťažovateľka v 1. rade svojím podaním doručený okresnému súdu 13. septembra 2006 navrhla zmenu návrhu na začatie konania, ústavný súd nepovažoval tento návrh za okolnosť, ktorou by prispela k predĺženiu konania, keďže len reagovala na procesnú situáciu v konaní, ktorá vznikla v dôsledku nečinnosti a nesústredeného postupu okresného súdu, ako aj na skutočnosť, že podmienku 9-mesačnej predosvojiteľkej starostlivosti spĺňala (§ 103 ods. 1 a ods. 3 zákona o rodine), keďže okresný súd v inom konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 317/05 na jej návrh uznesením z 22. novembra 2005 nariadil predbežné opatrenie, ktorým sťažovateľku v 2. rade zveril do náhradnej osobnej starostlivosti sťažovateľky v 1. rade. Vzhľadom na uvedené ústavný súd označené obdobia v postupe okresného súdu vyhodnotil ako obdobia, v ktorých dochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní, a v dôsledku toho aj k porušeniu práv sťažovateľiek.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 326/05 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Aj napriek zisteniu ústavného súdu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, neprikázal mu, aby vo veci sp. zn. 22 P 326/05 konal bez zbytočných priet'ahov vzhľadom na to, že okresný súd rozsudkom z 22. mája 2007 vo veci rozhodol.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľky v sťažnosti žiadali priznať primerané finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk pre každú.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

V danom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným priesťahom, zložitost' veci a povahu prerokovanej veci, ktorá je predmetom posudzovaného konania, ako aj intenzitu zásahov okresného súdu do označených práv sťažovateľiek, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia pre sťažovateľku v 1. rade v sume 40 000 Sk a pre sťažovateľku v 2. rade v sume 60 000 Sk primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 2 a 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastúpením advokátkou JUDr. I. R. v konaní pred ústavným súdom, ktorá ich požadovala v sume 18 656 Sk.

Ústavný súd priznal sťažovateľkám trovy právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia 18. mája 2007, podanie sťažnosti 21. mája 2007 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu všeobecných súdov 4. apríla 2008). Za dva úkony vykonané v roku 2007 patrí odmena v sume dvakrát po 2 970 Sk, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 5 940 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 4 752 Sk. Spolu s režijným paušalom ku každému úkonu (2 x 178 Sk v roku 2007) v prípade dvoch sťažovateľiek tvorí náhrada trov za dva úkony vykonané v roku 2007 sumu 10 216 Sk. Za jeden úkon, ktorý bol vykonaný v roku 2008, patrí odmena pre jedného sťažovateľa v sume 2 540,80 Sk (základná sadzba 3 176 Sk znížená o 20 %) a k tomu režijný paušál v sume 190 Sk, preto v prípade dvoch sťažovateľiek tvorí náhrada trov za jeden úkon vykonaný v roku 2008 zaokrúhlene sumu 5 461,60 Sk. Celkové trovy právneho zastúpenia sťažovateľiek spolu s DPH predstavujú sumu 18 656 Sk v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Sťažovateľky si prostredníctvom svojej právnej zástupkyne uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby, ktoré vyčíslili v celkovej sume 18 656 Sk. Ústavný súd - keďže to nie je v rozpore s platnými súvisiacimi predpismi - im priznal náhradu trov právneho zastúpenia v požadovanej výške, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia (bode 4 výroku nálezu).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľiek (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2008